

Christian Poulsen: Udleveret til fjenden. Byhistorisk Forlag, Vejle 2011. ISBN 978-87-90086-54-1. 112 s. Pris 125 kr.

Under 2. Verdenskrig var Danmark besat af Tyskland. Med tyskernes besættelse 22. juni 1941 af Sovjetunionen, blev Danmarks kommunistiske Parti forbudt. Tyskerne ønskede at forhindre kommunistiske aktiviteter i Danmark og fik hjælp af en lang række danske embedsmænd og myndighedspersoner. Også i Vejle var de fleste af disse mere end villige til at hjælpe til med at løse denne opgave. Forfatteren Christian Poulsen har nu fået udgivet en bog, der fortæller om forbudets konsekvenser for 4 brødre fra Vejle: Alfred Andersen, Axel Andersen, Svend Aage Andersen og Poul Richard Andersen, der alle blev fængslet for kommunistisk aktivitet.

Forfatteren fortæller om årsagen til at han har skrevet denne bog: I 1942 som 4-årig hørte han fra forældrenes lejlighed, da det lokale Vejle-politi trak deres pistoler - og fyrede dem af mod en flygtende kommunist, som det mislykkedes for dem at anholde. Christian Poulsen skriver: *"Min egen oplevelse af Martin Rossens dramatiske flugt gennem gården hvor jeg boede, blev den egentlige årsag til, at jeg gav mig i kast med at skrive denne bog."* Forfatteren fortæller, at i Vejle blev 16 personer under krigen anholdt og sigtet for kommunistisk virksomhed. De 8 endte i Horserød, en dansk interneringslejr for kommunister 1941-1943. Herfra flygtede ved samarbejdspolitikens sammenbrud 29.08.1943 de 2 fra Horserød, mens de sidste 6 blev sendt til den tyske koncentrationslejr, Stutthof. Halvdelen af dem, de 3 døde af opholdet. Om de anholdte, skriver forfatteren: *"Det var befolkningen fra lavere sociale lag, der måtte bøde for Samarbejdspolitikken. Ud af de 16 arresterede i Vejle Arrest, var de 10 arbejdsmænd, og resten arbejdere med anden profession."* Samtidig med konstaterer forfatteren om datidens holdning til den grundlovsstridige anholdelse af de pågældende: *"Fælles for alle de arresterede var, at de næsten alle var meget aktive i fagforeningsarbejde. Mange af anholdelserne var derfor velkomne hos den socialdemokratiske del af fagbevægelsen, der havde svært ved at forsvare nødlovene fra Christiansborg."*

Dermed er rammerne for den historie, bogen fortæller, kridtet op. Forfatteren får gennem historien om arbejderfamilien Andersen fortalt "den store historie" gennem "den lille historie". Brødrenes forældre blev gift i 1912 og fik 10 børn. De første 6 år boede forældrene 4 forskellige steder, indtil de i 1918 flyttede til Vejle. Mange landarbejdere søgte i de år til købstæderne og alene Vejle havde i 10-året fra 1911-1921 en befolkningstilvækst på 20%! Det mislykkedes for ægteparret at skabe sig en tilværelse i Vejle. Der var kontant afregning fra Vejle Kommune, som i 1925 sendte dem på fattiggården i faderens hjemsgn syd for Vejle. I 11 år boede familien på denne fattiggård, før det igen i 1936 lykkedes forældrene at skaffe sig bolig og beskæftigelse i Vejle.

Forfatteren skriver om brødrenes valg af politisk ståsted: *"Ud fra disse ydre forhold er der ingen tvivl om, at brødrenes opvækst under forældrenes fattige kår har skærpet en politisk holdning og klassebevidsthed. Især to forhold har været kendetegnende for forældrene: Elendige boligforhold og fattigdom som følge af arbejdsløshed.... De var unge og utålmodige. I en meget ung alder valgte de den radikale løsning og sluttede sig fra midten af trediverne til kommunisterne i Vejle, en stærkt voksende bevægelse. For det*

valg kom de få år senere til at betale en meget høj pris. Tæt på den allerhøjeste pris kan man roligt sige.” Brødrene overlevede såvel fængsling og tysk koncentrationslejr og bogen fortæller også kort om deres tilværelse efter krigens ophør. Oplevelserne under krigen prægede såvel deres helbred og deres arbejdsliv, samt at de alle 4 valgte at forlade Vejle.

Bogen kan varmt anbefales. Den giver ud fra fortællingen om familien Andersen og de 4 brødre, en interessant beskrivelse fra dengang, hvor arbejdsløshed, fattigdom og elendige boligforhold var tre sider af samme hverdag. Og for størsteparten af datidens arbejdere, hvad enten de selv stiftede bekendtskab hermed eller ej, stod som en evig trussel. Og samtidig med lykkedes det i bogen, forfatteren at give en indlevende beskrivelse af arbejderkår og arbejderbevægelse i Vejle i denne periode. En bog der er særdeles tankevækkende.

John Juhler Hansen